

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

Bfv.II.1.000/2010/6.szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2011. március 24. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

A folytatólagosan elkövetett csalás büntette és más bűncselekmények miatt az I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Kaposvári Városi Bíróság 4.B.451/2007/104. számú ítéletét és a Somogy Megyei Bíróság 2.Bf.381/2008/11. számú ítéletét az I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A felülvizsgálat során felmerült 3000.- (háromezer) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Kaposvári Városi Bíróság a 2008. július 10. napján kihirdetett 4.B.451/2007/104. számú ítéletével az I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 2 rendbeli folytatólagosan elkövetett csalás büntetében (Btk. 318. §. (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, (5) bekezdés b) pont), 2 rendbeli csalás büntetének kísérletében (Btk. 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c), (4) bekezdés b) pont), csalás vétségében (Btk. 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés I. fordulat), csalás büntetében (Btk. 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c), (4) bekezdés b), folytatólagosan elkövetett csalás büntetében (Btk. 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c), (4) bekezdés b) pont), magánokirat-hamisítás vétségében (Btk. 276. §), 3 rendbeli felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntetében (Btk. 274. § (1) bekezdés c), és 13 rendbeli felbujtóként elkövetett

magánokirat-hamisítás vétségében (Btk. 276. §). Ezért őt, mint többszörös visszaesőt, halmazati büntetésül 2 év 10 hónapi fegyházbüntetésre, és 4 év közügyektől eltiltásra ítélte.

A bíróság az I. rendű terheltet az ellene felbujtóként elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (Btk. 276. §) miatt emelt vád alól felmentette, és rendelkezett a járulékos kérdésekről is.

(Határozatában a bíróság döntött a felülvizsgálati indítvánnyal nem érintett további terhelték büntetőjogi felelősségéről is.)

A Kaposvári Városi Bíróság ítélete tényállásának a felülvizsgálati indítvánnyal érintett lényege szerint az I. rendű terhelt rendszeres haszonszerzésre törekedve, ellenszolgáltatás nyújtásával nehéz anyagi helyzetben levő személyeket (így például a II. rendű, a III. rendű terhelteket, valamint O.P.-t) rábírt arra, hogy - valótlán tartalmú magánokiratokat felhasználva, áruvásárlási hitelszerződéseket kössenek, és így - műszaki cikkek vásároljanak. Az ekként megvásárolt termékeket az I. rendű terhelt saját hasznára megszerezte, illetőleg értékesítette.

Az I. rendű terhelt a hitelkérelmek kedvező elbírálása érdekében ismeretlen személytől beszerzett, munkáltató adataival, hamis bélyegzőlenyomatával és hamis cégszerű aláírásával ellátott valótlán tartalmú munkáltatói igazolásokat - részben az általa szerződéskötésre rábírt személyek tudtával, részben a tudtuk Az I. rendű terhelt e személyeket rábírta arra is, hogy a hitelkérelmek kedvező elbírálása érdekében fiktív lakcímre jelentkezzenek be.

I/1. A II. rendű terhelt az I. rendű terhelt rábírására pontosabban meg nem határozható időpontban - aláírt egy lakcímbejelentő lapot, tudván arról, hogy azt az okmányirodához kell benyújtani a lakcímadatok módosítása érdekében, olyan cím megjelölésével, amelyen soha nem tartózkodott.

A II. rendű terhelt az I. rendű terhelt rábírására a kaposvári okmányirodába a lakcímbejelentő lapot benyújtotta. Ennek alapján az Országos Személyi Adat- és Lakcímnnyilvántartó Hivatal közhitelű lakcímnnyilvántartásba valótlán lakcím került bejegyzésre. Az okmányirodában a fentieknek megfelelően valótlán lakcímet igazoló hatósági igazolványt állítottak ki a II. rendű terhelt nevére.

I/5. Az I. rendű terhelt a későbbiekben ismételten felkereste a II. rendű terheltet, aki az I. rendű terhelt rábírására - pontosabban meg nem határozható időpontban - ismét egy lakcímbejelentő lapot írt alá annak tudatában, hogy az a kaposvári okmányirodában a lakcímmódosítás végett benyújtásra kerül. Ekkor is olyan lakcímet tüntetett fel, amelyen soha nem tartózkodott.

A II. rendű terhelt a lakcímbejelentő lapot - az I. rendű terhelt rábírására - az okmányirodába benyújtotta. Az Országos Személyi

Adat- és Lakcímnnyilvántartó Hivatal a közhiteles lakcímnnyilvántartásba a valótlan adatot bejegyezte, az okmányiroda pedig a valótlan adatok alapján a II. rendű terhelt részére a hatósági igazolványt kiállította.

Az elsőfokú bíróság - az ügyész 2008. március 25. napján írásban benyújtott és az I. rendű terhelt részére 2008. március 28. napján kézbesített vádmódosításával egyezően - az I. rendű terhelt (tényállás I/1., I/5. I/3. pontjában írt) cselekményeit tekintve 3 rendbeli felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás bűntettében állapította meg.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a városi ügyészség az I. rendű terhelt terhére felmentése és eltérő minősítés miatt, az I. rendű terhelt és védője felmentés érdekében élt jogorvoslattal, melynek elbírálása folytán a másodfokon eljáró Somogy Megyei Bíróság a 2008. november 13-án jogerős 2.Bf.381/2008/11. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét az I. rendű terhelt tekintetében részben megváltoztatta. Az I. rendű terhelt cselekményeit - részben az azonos sértettre, részben a folytatólagosság egységébe tartozó befejezett és kísérleti szakban maradt cselekményekre figyelemmel - 2 rendbeli folytatólagosan elkövetett csalás bűntettének (Btk. 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, (5) bekezdés b) pont, csalás vétségének (Btk. 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés I. fordulója), folytatólagosan elkövetett csalás bűntettének (Btk. 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, (4) bekezdés b) pont), folytatólagosan elkövetett csalás bűntettének kísérletének, mely részben befejezett (Btk. 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, (5) bekezdés b) pont), magánokirat-hamisítás vétségének (Btk. 276. §), 3 rendbeli felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás bűntettének (Btk. 274. § (1) bekezdés c) pont), és 13 rendbeli felbujtóként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének (Btk. 276. §) minősítve állapította meg a bűnösségét.

Megállapította továbbá, hogy az I. rendű terhelt feltételes szabadságra nem bocsátható. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét az I. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

A jogerős ügydöntő határozatok ellen az I. rendű terhelt - az 1998. évi XIX. törvény (továbbiakban Be.) 416. § (1) bekezdés c) pontjára hivatkozással nyújtott be felülvizsgálati indítványt, amelyben többszörös eljárási szabálysértést sérelmezett. E szerint az elsőfokú bíróság a módosított váddal érintett cselekmények tekintetében törvényes vád hiányában (Be. 373. § (1) bekezdés I. c) pontja) járt el, mert elmulasztotta az ügyészt felhívni a vádmódosítás ismertetésére és ezt maga sem tette meg. Ezáltal a tényállás I/1. és I/5. pontjaiban terhére rótt közokirat-hamisítás

büntetőben a büntető eljárási és anyagi jog szabályainak megsértésével állapították meg büntetőjogi felelősségét. Mindemellett az elsőfokú bíróság e két tényállási pontjai tekintetében a közokirat-hamisítás büntettét illetően az indokolási kötelezettségét oly mértékben mulasztotta el, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan (Be. 373. § (1) bekezdés III. a pontja). Álláspontja szerint a bíróság az I. rendű terhelt védekezését elvetette, de nem indokolta meg, hogy az ítéleti tényállást miért és mely bizonyítékokra alapította.

A másodfokon eljáró bíróság pedig abszolút hatályú eljárási szabályszegést követett el, amikor az I. rendű terhelt elfogultságra alapított kizárás iránti kérelmének elbírálásáról szóló határozatnak – az I. rendű terhelt részére történő – kézbesítését megelőzően hozott érdemi másodfokú határozatot. Ebből következően a másodfokú eljárásban a törvény szerint kizárt bírósági tag (Be. 373. § (1) bekezdés II. b) pontja) vett részt.

A Legfőbb Ügyészség BF.2842/2010. számú átiratában az I. rendű terhelt felülvizsgálati indítványát részben a törvényben kizártnak, részben pedig az iratok tartalmával ellentétesnek, így minden tekintetben alaptalannak tartva, indítványozta a megtámadott határozatok az I. rendű terhelt tekintetében hatályában tartását. Álláspontjának lényege szerint az ügyész írásbeli vádmódosítását, és annak az I. rendű terhelt részére történt kézbesítését követően a bíróság még két tárgyalást tartott, majd ítéletét az ügyész – a módosított vádirati tényállás és jogi minősítés fenntartásával egyező – perbeszédét követően hozta meg. A vád a törvényes vádalaki és tartalmi követelményeinek megfelelt. Az eljáró bíróságok valamennyi büntetőjogi főkérdés tekintetében teljesítették indokolási kötelezettségüket és az indokolás a rendelkező résszel összhangban áll. Így a Be. 373. § (1) bekezdés III. a) és b) pontja szerinti eljárási szabálysértés nem valósult meg.

A másodfokú bíróság a terhelt elfogultságra alapított kizárás iránti kérelmének elbírálása után hozta meg ügydöntő határozatát, ezért a Be. 373. § (1) bekezdés II. b) pontjában meghatározott eljárási szabálysértés sem állapítható meg.

Az I. rendű terhelt a Legfőbb Ügyészség átiratában foglaltakra írásban észrevételt tett. Pontosította a felülvizsgálati indítvány tartalmát azzal, hogy a vádmódosítás sem szóban, sem írásban történt ismertetésére a terheltek esetében nem került sor. Ez sértette a védekezéshez való jogát. A vádmódosítás ismertetését vélekedése szerint nem pótolja a bizonyítási eljárás befejezését követő ügyészi perbeszéd. A vádmódosítás ismertetésének elmaradásával súlyosan csorbult a szóbeliség és a közvetlenség elve is, mert a bíróság köteles minden olyan iratot a tárgyaláson felolvasás útján a bizonyítás anyagává tenni, amelyet bizonyítékként kíván értékelni. A Legfőbb Ügyészség nyilatkozatában

foglaltakkal ellentétben az eljárási és az anyagi jog szabályainak megsértésével történt bűnösségének megállapítása.

A kizárt bíró eljárását sérelmező Be. 373. § (1) bekezdés II. b) pontja tekintetében pedig a Legfőbb Ügyészség nem a másodfokú ügydöntő határozat hozatalának idején (2008. november 13. napján) hatályos 24. § (3) bekezdésének törvényszövegre hivatkozik.

Mindezek alapján a felülvizsgálati indítványában foglalt kérelmét fenntartotta.

A felülvizsgálati eljárásban tartott nyilvános ülésen az I. rendű terhelt kirendelt védője a felülvizsgálati indítványt az írásbelivel egyezően fenntartotta.

A legfőbb ügyész képviselője az átiratban foglaltakkal egyezően szólalt fel.

A Legfelsőbb Bíróság a támadott határozatokat az I. rendű terhelt tekintetében a felülvizsgálati indítvány tartalmának megfelelően a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt okból vizsgálta felül. Megállapította, hogy a felhozott jogi indokok nem támasztották alá a felülvizsgálat törvényi okaira történt hivatkozást.

Felülvizsgálatnak a Be. 416. § (1) bekezdésében meghatározott okokból, és a - Be. 423. § (1) bekezdése szerint - a jogerős határozatban megállapított tényállás alapján van helye. A jogerős határozatban megállapított tényállás a felülvizsgálati indítványban nem támadható.

Az indítványnak a törvényes vád hiányában történt eljárást sérelmező hivatkozása téves, mert a vádkiterjesztéssel összefüggésben olyan körülményeket sérelmez, amik a Be. tételes szabályaiból nem következnek.

Törvényes a vád, ha a vádemelésre jogosult a bírósághoz intézett indítványában meghatározott személy pontosan körülírt, büntető törvénybe ütköző cselekménye miatt a bírósági eljárás lefolytatását kezdeményezi (Be. 2. § (2) bekezdés).

Az indítványban kifogásolt - a terhelt részére írásban kézbesített - vádkiterjesztésnek a tárgyaláson az ügyész által szóbeli ismertetésének az elmaradása ugyan kapcsolódik a vádhoz, de nem érinti annak törvényességét.

Ebből következően a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja szerinti felülvizsgálati ok - a Be. 373. § (1) bekezdés I. c) pontja sérelmének hiányában - nem valósult meg.

A felülvizsgálati indítvány a kizárt bíró eljárása okán olyan eljárási szabálysértésre is hivatkozott, amely a Be. 416. § (1)

bekezdésének c) pontja alapján ugyancsak felülvizsgálat alapjául szolgálhat (Be. 373. § (1) II. b) pontja).

A jelen ügyben a terhelt kizárás iránti bejelentésének elbírálását követően (a kizárás megtagadására figyelemmel) az ítélet meghozatalában a törvény szerint kizárt bíró nem járt el.

Az indokolási kötelezettség hiánya (Be. 373. § (1) bekezdés III. a) pontja) a felülvizsgálat során csak abban az esetben eredményezi az ítélet hatályon kívül helyezését és a bíróság új eljárás lefolytatására utasítását, ha a bíróság a büntetőjogi főkérdésekben (bűnösség, jogi minősítés, büntetéskiszabás) olyan mértékben mulasztja el, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan.

Az I. rendű terhelt felülvizsgálati indítványában nem ezt sérelmezte, hanem arra hivatkozott, hogy a II. rendű terhelt a nyomozás során ismeretlen tettesre tett súlyosan terhelő vallomását fogadta el a bíróság bizonyítékként az ő védekezésével szemben, ám ezt határozatában nem indokolta.

Ez azonban nem az indokolási kötelezettség megszegését jelenti, az ítéleti tényállás mérlegelt és elfogadott bizonyítékokon alapul.

A felülvizsgálati indítványnak a bűnösségét megalapozó bizonyítékok hiányosságát, azok helytelen értékelését sérelmező része a bizonyítékok mérlegelésének törvényben kizárt támadását jelentette. A tényálláshoz kötöttség törvényi előírása folytán a tényállás helyessége, az ítélet megalapozottsága, a bizonyítékok értékelése nem vizsgálható, nem bírálható felül (Be. 423. § (1) bekezdés).

Mindezekre figyelemmel - mivel a sérelmezett szabálysértések kívül esnek a felülvizsgálati okok törvény által szigorúan meghatározott, tételesen felsorolt és nem bővíthető körén - a Legfelsőbb Bíróság a Be. 426. § alapján a megtámadott határozatot hatályában fenntartotta.

A felülvizsgálat során felmerült bűnügyi költséget a Be. 429. § alapján az állam viseli.

A végzés elleni fellebbezést a Be. 3. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontja kizárja. A Be. 418. § (3) bekezdése alapján minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt. A Be. 421. §-ának (3) bekezdése rögzíti, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Legfelsőbb Bíróság mellőzheti.

Budapest, 2011. március 24.

*Dr. Schäfer Annamária s.k. a tanács elnöke, Dr. Csere Katalin s.k.
előadó bíró, Dr. Molnár Gábor Miklós s.k. bíró*

*A kiadmány hitelével:
bírószági ügyintéző
Kné*